

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Sosyal güvenlik hakkı, Anayasa ile güvence altına alınmış temel haklardan biridir. Buna rağmen, 18 yaşını doldurmadan önce ana veya babasına ait işyerinde fiilen çalışmış ve 4/1-(a) kapsamında sigortalı bildirilmiş kişilerin bazı hizmetleri, Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından yıllar sonra geçersiz sayılabilmektedir. Sorunun temelinde, 506 ve 5510 sayılı kanunlarda açıkça düzenlenmeyen bir hususun SGK'nın 2013/11 sayılı Genelgesi üzerinden uygulanması bulunmaktadır.

Söz konusu Genelgede, ana veya babasına ait işyerinde çalışan küçüklerin sigortalılığının kabulü bakımından Türk Medeni Kanunu'nun 345'inci maddesinden hareketle özel sözleşme ve onay şartları aranmaktadır. Oysa 5510 sayılı Kanunda, 18 yaşından küçük bir kişinin yalnızca ana veya babasına ait işyerinde çalışması nedeniyle 4/1-(a) kapsamındaki sigortalılığının geçersiz sayılacağına ilişkin açık bir hüküm bulunmamaktadır. Bu durum kanunilik, hukuki güvenlik ve idarenin düzenleyici işlemlerinin kanuna dayanması ilkeleri bakımından ciddi bir incelemeyi gerekli kılmaktadır.

Uygulamanın kaç kişiyi etkilediği ise kamuoyunca bilinmemektedir. Kaç kişinin 18 yaş altındaki hizmetinin iptal edildiği, kaç sigortalının ilk işe giriş tarihinin değiştirildiği, kaç kişinin emeklilik talebinin reddedildiği, kaç emeklinin aylığının kesildiği ve bu işlemlerin yıllara göre dağılımı açıklığa kavuşturulmalıdır. Özellikle EYT düzenlemesinden yararlanarak emekli olduktan sonra hizmetleri iptal edilen kişilerin bulunup bulunmadığı, varsa bunların sayısı ve hangi gerekçelerle yeniden incelemeye alındıkları ayrıca ortaya konulmalıdır. Aynı şekilde iptal edilen hizmetler nedeniyle vatandaşlara çıkarılan yersiz ödeme borçlarının toplam tutarı, tahsil edilen miktarlar, açılan davalar, yargılama giderleri ve bu uyuşmazlıkların kamuya maliyeti de belirlenmelidir.

Bir başka önemli husus, geçmişte SGK tarafından tahsil edilmiş primlerin akıbetidir. Kurumun yıllarca geçerli kabul ettiği hizmetleri sonradan iptal ederken bu dönemlere ait primler yönünden hangi işlemleri yaptığı, primlerin iade edilip edilmediği, iade ediliyorsa kime ve hangi hesaplama yöntemiyle iade edildiği, sigortalının prim ödeme gün sayısındaki ve emeklilik statüsündeki kaybın nasıl telafi edildiği açıklığa kavuşturulmalıdır. Vatandaşın yıllarca e-Devlet ve SGK kayıtlarında geçerli görünen hizmetine güvenerek emeklilik planı yapmasının hukuki güvenlik bakımından doğurduğu sonuçlar da incelenmelidir.

Yargıtay 10. Hukuk Dairesinin 23 Şubat 2023 tarihli, E.2023/1400, K.2023/1658 sayılı kararı ile Kamu Denetçiliği Kurumunun çeşitli kararlarında fiilî ve gerçek çalışmanın esas alınması gerektiği yönünde değerlendirmeler bulunmaktadır. Buna rağmen SGK uygulamasının hangi gerekçeyle sürdürüldüğü, bu kararlar sonrasında Genelgede neden kapsamlı bir değişiklik yapılmadığı, Kurumun benzer dosyalarda yeknesak bir uygulama yürütüp yürütmediği araştırılmalıdır.

Ayrıca sahte sigortalılıkla gerçek çalışma birbirinden kesin biçimde ayrılmalıdır. Anne veya babasının işyerinde gerçekte hiç çalışmadan bildirim yapılan kişilerle, çocuk yaşta gerçekten çalışan, bordroya alınan ve primi ödenen kişilerin aynı hukuki sonuca tabi tutulması hakkaniyetle bağdaşmamaktadır. SGK'nın fiilî çalışmayı hangi belgelerle, hangi ispat standardıyla, hangi denetim yöntemleriyle ve hangi süre sınırı içinde araştırdığı; komşu işyeri, bordro, ücret, tanık ve işyeri kayıtlarının değerlendirilmesinde ölçüt bulunup bulunmadığı da açıklığa kavuşturulmalıdır.

Ayrıca geçmişe dönük incelemelerin hangi hukuki sebebe, zamanaşımı veya hak düşürücü süre kurallarına dayandırıldığı ve hangi tarihten itibaren yürütüldüğü belirlenmelidir.

Gamze TAŞCIER

Ankara Milletvekili

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Başkanvekili

Tüm bu gerekçelerle; 18 yaşını doldurmadan önce ana veya babasına ait işyerinde fiilen çalışan ve 4/1-(a) kapsamında sigortalı olarak bildirilen kişilerin hizmetlerinin Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından iptal edilmesine ilişkin uygulamanın kapsamının ve hukuki dayanaklarının incelenmesi; bu uygulama nedeniyle emeklilik hakkını kaybeden, emekli aylığı kesilen veya kendisine yersiz ödeme borcu çıkarılan kişilerin sayısının ve uğradıkları hak kayıplarının belirlenmesi; mevzuat ile idari uygulama arasındaki sorunların tespit edilmesi ve hak kayıplarının giderilmesi amacıyla alınması gereken idari ve yasal tedbirlerin belirlenmesi amacıyla **Anayasa'nın 98'inci, TBMM İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.**

Ecz. Gamze TAŞCIER
Ankara Milletvekili

Gamze TAŞCIER

Ankara Milletvekili

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Başkanvekili

92 Sayılı MECLİS ARAŞTIRMA ÖNERGESİ İMZA ÇİZELGESİ

AD-SOYAD	SEÇİM BÖLGESİ	İMZA
Suat Özcağdas	İstanbul	S. Özcağdas
Seyit Torun	Ordu	S. Torun
A. Tuncay ÖZKAN	İzmir	A. Tuncay ÖZKAN
Ayhan BARUT	Adana	A. Barut
İsmet GÜNEŞHAN	Gonakale	I. Güneşhan
Utku Gökçören	Ekişehr Mv.	U. Gökçören
Cumhur Uzun	Moğla	C. Uzun
Murhanpaz Altınca Kaymakamı	Bursa Mv	M. Altınca
Süleyman Bölüğü	Aydın Mv.	S. Bölüğü
Şenel ARPACI	Orizli Mv	Ş. Arpacı
Neil GİLER	Kocaeli	N. Giler
Hikmet Galim HALICI	İsparta	H. Halıcı
Murat GAN	Samsun	M. Gan
Gökce GÖKGEN	İzmir	G. Gökgen
Ervin Karakör	Aydın Mv.	E. Karakör
Doğan DEMİR	İstanbul	D. Demir
Ali GÖKÇEK	İstanbul	A. Gökçek
Deniz Yavuz Yılmaz	Zonguldak	D. Yavuz Yılmaz
Ednan Arslan	İZMİR	E. Arslan
İbrahim ARXAN	Ekişehr	I. Arxan
TALAT DİNGER	MERSİN	T. Dinger

